

Warszawa, dnia 20.06. 2016 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DLP-I.062.3.2016.EL

Wojewodowie

wszyscy

Szanowni Państwo!

Ministerstwo Środowiska informuje, że w lasach wszystkich form własności na terenie całego kraju, w latach 2016-2020, będą prowadzone prace obserwacyjno-pomiarowe w ramach programu monitoringu lasów.

Program monitoringu lasów stanowi element systemu Państwowego Monitoringu Środowiska, treść programu dostępna jest na stronie: <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/pms>).

Zebrane wyniki posłużą do oceny stanu zdrowotnego lasów Polski wszystkich form własności w relacji do zmieniających się warunków środowiska.

Prace terenowe odbywają się corocznie na stałych powierzchniach obserwacyjnych rozmieszczonych w sieci 8 x 8 km, które są częścią gęstszej sieci wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu. Pomiar i obserwacje wykonywane są zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Badawczy Leśnictwa i zaakceptowaną przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska.

Prace terenowe będą wykonywane przez pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa lub przez osoby upoważnione przez Instytut, w okresie od 1 czerwca do 30 września w latach 2016-2020.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o poinformowanie właściwych służb oraz właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa o pracach związanych z programem monitoringu lasu w celu umożliwienia osobom upoważnionym przez Instytut Badawczy Leśnictwa wstępu na teren tych lasów i dokonania obserwacji i pomiarów na stałych powierzchniach obserwacyjnych.

Do wiadomości:

Pan Janusz Czerepko

Dyrektor Instytutu Badawczego Leśnictwa

Z up. MINISTRA
PODSEKRETAŃ SZANU
Pełnomocnik Ministra
d/s Pracy i Polityki Społecznej
Andrzej Antoni Konieczny

Zadanie: **Monitoring lasów**

Celem monitoringu lasów jest zapewnienie informacji o stanie zdrowotnym lasów i procesach powodujących odkształcenia w ich strukturze i funkcjonowaniu, na potrzeby kształtowania polityki leśnej i zarządzania ekosystemami leśnymi dla poprawy jakości środowiska przyrodniczego kraju.

Monitoring lasów jest prowadzony w oparciu o przepisy zawarte w ustawie o ochronie środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. z 2014 r., poz. 1153, z późn. zm.). Program monitoringu lasów jest realizowany zgodnie z zasadami metodycznymi określonymi w Międzynarodowym Programie Koordynującym ICP Forests działającym w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości.

Wyniki badań i ocen stanu zdrowotnego lasów będą wykorzystywane przez instytucje rządowe odpowiedzialne za kształtowanie i realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i polityki leśnej kraju, dla potrzeb optymalizacji działań związanych z gospodarką leśną i działań ochronnych zapobiegających lub minimalizujących skutki niekorzystnych oddziaływań na ekosystemy leśne. Dane o stanie zdrowotnym lasów pozyskiwane w ramach monitoringu lasów będą corocznie przekazywane na potrzeby Międzynarodowego Programu Koordynującego ICP Forests, i będą wykorzystywane do opracowywania corocznych raportów o stanie lasów w Europie.

Program monitoringu lasów jest wspólnie realizowany przez trzy instytucje: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych i Ministerstwo Środowiska.

Tabela 3.4.3. Monitoring lasów

Podsystem	Zadanie
Monitoring przyrody	Monitoring lasów
Przepisy prawne	<ul style="list-style-type: none"> - ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.) - ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r., poz. 1153, z późn. zm.) - Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości
Zakres przedmiotowy	
<p>W ramach monitoringu lasów w latach 2016-2020 będą realizowane badania i ocena stanu zdrowotnego lasów w oparciu o krajową sieć stałych powierzchni obserwacyjnych (SPO) zlokalizowanych w regularnej siatce pomiarowej 8x8 km (poziom krajowy) i 16x16 km (poziom europejski) i zintegrowanej z wielkopowierzchniową inwentaryzacją stanu lasów. Sieć obserwacyjna składa się z 2294 SPO I rzędu, w tym 282 powierzchnie oczekujące na włączenie do badań ze względu na wiek drzewostanu (wg stanu na 2014 rok), a więc do prowadzenia badań i obserwacji będzie wykorzystywanych corocznie ok. 2010 SPO I rzędu. Liczba powierzchni z roku na rok może ulegać wahaniom z uwagi na zmiany powierzchni leśnej, zabiegi gospodarcze i wiek drzewostanów. Badaniami będą objęte drzewostany wszystkich gatunków lasotwórczych w wieku powyżej 20 lat w lasach wszystkich kategorii własności.</p> <p>Program badań na SPO I rzędu w latach 2016 - 2020 będzie obejmował corocznie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obserwacje cech morfologicznych koron drzew próbnych (przede wszystkim defoliacja i odbarwienie aparatu asymilacyjnego drzew), - obserwacje symptomów i przyczyn uszkodzeń drzew,	

- pomiary pierśnic drzew.

Poza powierzchniami I rzędu istnieje 148 stałych powierzchni obserwacyjnych II rzędu, na których poza obserwacjami zgodnymi z zakresem prac realizowanym na powierzchniach I rzędu, będą dodatkowo prowadzone, z różną częstotliwością:

- badania składu chemicznego aparatu asymilacyjnego drzew ,
- badania różnorodności biologicznej i odnowień naturalnych,
- pomiary miąższości i przyrostu miąższości drzewostanów,
- badania chemizmu gleb.

Na 12 wybranych powierzchniach II rzędu określanych mianem stałych powierzchni obserwacyjnych monitoringu intensywnego (SPO MI) będzie realizowany program poszerzony o:

- badania zanieczyszczeń powietrza,
- badania chemizmu opadu atmosferycznego,
- badania chemizmu opadu podkoronowego i spływu po pniach,
- badania roztworów glebowych,
- pomiary meteorologiczne.

Realizacja zadania			
Pomiary	Bazy danych		Nadzór i ocena
GIOŚ (wykonawca - Instytut Badawczy Leśnictwa)	Instytut Badawczy Leśnictwa – krajowa baza danych monitoringu lasów zawierająca wyniki badań i ocen stanu zdrowotnego lasów		GIOŚ (we współpracy z DGLP i MŚ)
Przekazywanie wyników badań/ocen			
Podmiot przekazujący wyniki	Rodzaj i forma przekazywanych wyników badań	Minimalna częstotliwość przekazywania wyników badań	Miejsce przekazania wyników badań
Instytut Badawczy Leśnictwa	- raporty o stanie uszkodzenia lasów	- jeden raz w roku	GIOŚ, MŚ, DGLP, RDLP
Instytut Badawczy Leśnictwa	- zapewnienie dostępu do bazy danych monitoringu lasów	- na bieżąco	GIOŚ
Instytut Badawczy Leśnictwa	- dane o stanie zdrowotnym drzewostanów z ok. 370 SPO I rzędu i dane z 12 SPO MI (przekazywane na potrzeby międzynarodowego programu ICP Forests)	- jeden raz w roku	Thunen Institute of Forest Ecosystems,
Instytut Badawczy Leśnictwa	- dane o stanie zdrowotnym drzewostanów – zestawienia tabelaryczne	- jeden raz w roku wg Programu badań statystycznych statystyki publicznej	GUS
Upowszechnianie wyników			
Podmiot upowszechniający wyniki	Forma upowszechnianej informacji wynikowej	Minimalna częstotliwość upowszechniania informacji wynikowej	Odbiorca informacji wynikowej
GIOŚ	- publikacje BMŚ: - „Stan uszkodzenia lasów w Polsce na podstawie badań monitoringowych” - “Stan zdrowotny lasów Polski” (synteza w języku polskim i angielskim)	- w zależności od dostępności środków finansowych	administracja rządowa i samorządowa, administracja leśna, uczelnie, biblioteki, społeczeństwo
GIOŚ	- strona internetowa GIOŚ	- aktualizacja roczna	